

[Perské přísloví]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát, česky, vznik: 20. 1. 2012

◆ dictate, Czech, origin: 20. 1. 2012

[Perské přísloví]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini Pro 3 preview]

Jedno perské přísloví prý říká, že nemoudrý přemýšlí o tom, co řekl, zatímco moudrý zase o tom, co řekne. To je možná užitečné přísloví pro spoustu lidí, kteří si nevidí do huby.

Ale pro filosofa to je neužitečná věc, respektive je to něco proti nejvlastnější podstatě filosofie. Filosof musí nejdříve něco říci, přesně řečeno, musí něco myslet a zapsat to. A pak se k tomu vrátí, nutně, aby zjistil, co vlastně řekl. Protože mezi tím, co chce říci, a co skutečně řekne, je vždycky rozdíl.

A může tisíckrát přemýšlet o tom, co řekne, vždycky když něco řekne – to jest pomyslí, promyslí a pak to vysloví – vždycky tam je něco méně, než chtěl říci, a zároveň něco víc, než chtěl říci. To jest také něco, co třeba nechtěl říci. A v tomhleto spočívá bytostná povaha filosofie. Filosof vždycky musí své myšlení nenechat bez opratí, nepustit je úplně bez uzdy, ať jde kamkoliv, ale musí je nějakým způsobem také držet a chvílemi zastavit a musí se vrátit k tomu, co už bylo promyšleno a eventuálně zapsáno nebo vysloveno. Což samozřejmě není možné udělat jinak než opět myšlením.

Ale o tomto reflektujícím myšlení samozřejmě neplatí a nemůže platit, že filosof jakožto moudrý by měl především myslet na to, co řekne. On musí myslet na to, co řekne, a zároveň se pak vrátit a zjistit, co vlastně řekl. A v čem to je to, co chtěl říci, v čem to je to, co nechtěl říci, a v čem je to, co nechtěl říci a přesto řekl, ale vlastně se to povedlo. Vlastně to neřekl on, nýbrž stal se jenom nástrojem toho, aby bylo vysloveno něco, co ani on sám nemyslel.

20. ledna 2012.